

ULUSLARARASI BAKALORYA DİPLOMA PROGRAMI

TÜRKÇE A1 DERSİ UZUN TEZİ

NEDEN VE SONUÇLARIYLA

- OKSİMORONLUK -

AZİL

Araştırma Sorusu: Hakan Günday'ın *Azil* adlı yapıtında “oksimoronluk” olgusu, kutupluluk ilkesi bağlamında nasıl değerlendirilebilir?

Ders: Türkçe A, Kategori 1

Sözcük Sayısı: 3902

İÇİNDEKİLER

A.GİRİŞ: KUTUPLARIN YENİ YARATIMLARI VE OKSİMORON KAVRAMI	2
B. GELİŞME: BİR GARİP OKSİMORON: AZİL.....	5
B.1. OKSİMORON DÜŞÜNCE VE EYLEMLER	5
B.1.a. İYİLİK VE KÖTÜLÜK ÇATIŞMASI	5
B.1.b. AVANTAJ VE DEZAVANTAJ ÇIKMAZINDA TEKNOLOJİ - AHLAK ÇATIŞMASI..	8
B.2. İKİ KUTUP: DEHA VE DELİLİK.....	10
B.2.a. YARATMA VE YOK ETME	10
B.2.b. HAYALLER VE GERÇEKLER / HAYALGÜCÜ VE GERÇEKTE VAR OLAN	13
C. SONUÇ: OKSİMORONLUK NE YARATTI?	16
D.KAYNAKÇA:	19

A. GİRİŞ: KUTUPLARIN YENİ YARATIMLARI VE OKSİMORON KAVRAMI

Oksimoron, genellikle resmî olmayan dilde kullanılan ve karşıt anlamlı sözcük ya da olguların birlikte kullanılması sonucu, ortaya yeni bir kavram çıkması anlamına gelen bir sözcüktür. Bu anlam edebî sanatları uygulamak, anlamı kuvvetlendirmek, bir durumu eleştirmek ya da alay anlamı kazandırmak için kullanılabilir.¹ oksýmōron Eski Yunanca kökenli olup (ὀξύμωρον):oxus: “sivri, ucu çıkık”, moros: “tekdüze, aptal” anlamına gelmektedir. Sözcük anlamı “sivri aptallık”tır.² Aslında oksimoron sözcüğü de bir oksimorondur.

Anlamsal olarak, karşıtlık/tezat ve ironi sanatlarıyla benzerlik gösterse de oksimoron kavramı ikisinden de hem oluşum biçimleri hem de sonuçları açısından farklıdır. Oksimoron kavramı, kimi zaman paradoks ile de karşılaştırılır. Paradoks, akla ve sezgiye yatmayan önermelerden oluşur ve her zaman iki zıtlık bulunmasına gerek yoktur. Oysa oksimoron her zaman birbiriyle anlamsal açıdan uyumsuzluk taşıyan kutupların yan yana gelmesinden oluşur. Ayrıca, birlikte kullanılan ya da yan yana getirilen zıtlıklardan yepyeni bir anlam ve/veya sözcük oluşturulması, onu tüm bu sözü edilen sanatlardan ayıran en önemli özelliktir.

Genellikle karşıt anlamlı kavramların birleşmesi/yan yana gelmesi ile oluşan oksimoronun, kimi zaman anlamsal olarak birbirine ters olan ve yan yana gelmesi alışılmamış olan bağdaştırmalarla oluştuğu da görülür. Bu düşüncenin en güzel örneği “Yalnızız.” yargısıdır. Bu cümleyi bir oksimoron yapan durum ise, sözcük anlamındaki “bir başınlık” durumundan dolayı tekilliği barındıran “yalnız” sözcüğünün, (birinci) çoğul kişi eki olan ve çoğullaştıran -iz ekini ve anlam çatışması yaratması durumudur. Başka bir durum ise oksimoronların bazen cümle biçiminde de olabilmeleridir: “Mütevazılığımı mükemmelliğime

¹ Güngör, Ahmet. İkirciklem (Oxymoron) Uyumsuzluğun Uyumu. dergipark.gov.tr/download/article-file/155487.

² İsi, Hasan. “Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesine Oksimoron Örnekleri.” Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi , Aug. 2016, pp. 137–137.

borçluyum.” cümlesi, mütevazı kelimesini ile cümlenin geri kalanının anlamının uyumsuzluğundan dolayı bir oksimoron oluşturmuş ve alay anlamı almıştır.

Oksimoron sanatı, toplumda bilinçli ve bilinçsizce anlamı güçlendirmek ya da söz sanatlarını uygulamak amacı ile edebiyat alanında ağırlıklı olmak üzere, çoğu alanda kullanılmaktadır. “Birçok, çok az, sanal-gerçeklik, bilim-kurgu, buz yanığı” gibi kavramlar günlük dilde çoğu insan tarafından kullanılan örneklerindedir fakat bu olguların oksimoron olduğunu bilerek kullanan kişi sayısı azdır.

Hakan Günday’ın eserleri hakkında bilimsel çalışmalar az olmakla birlikte oksimoronluk kavramı bir Hakan Günday yapıtında daha önce incelenmemiştir. Bu makalede Hakan Günday’ın *Azil* adlı yapıtında yaratılmış kutuplardan hareketle *oksimoronluk kavramı* nedenleri ve eserde yol açtıkları sonuçları ile odak figür üzerinden ele alınacaktır.

Azil adlı eser, kısaca söylemek gerekirse Asil adlı ana karakterin ölene kadar başından geçenleri anlatmaktadır. Asil’in “toplum” ve “düşünce” üzerine görüşlerine odaklanan yapıtta bu düşünceler çoğunlukla kutupluluk tekniği ile güçlendirilmiştir. Bu kutupluluk ise, oksimoronluk olgusuna yeni anlamlar çıkarma noktasında kaynaklık etmiştir.

Asil’in düşünce hayatından başlayarak yaşamının her özelliği karşıtlıklarla doludur. Psikolojik etmenlerden dolayı küçüklüğünden beri zihin engelli olarak bilinen Asil, çocukluğunun bir dönemi bir ay beynini normal bir çocuk gibi kullanabilirken bir ay düşünce kabiliyetinin sınırlandığı bir döngü içinde sürdürmüştür. Bu süreçte doktordan doktora giden Asil’in ailesi de büyük miktarda yıpranmıştır. Beyninin normal bir şekilde kullandığı ay dünyayı öğrenmekte ve normal bir çocuk gibi davranmakta olmasına karşın sonraki ay cümle kurmaktan bile aciz durumdadır. Bu aylık değişimi, ailenin doktorların tavsiyesine göre normal karşılamaları gerekmiştir.

Çocukluğunu atlatan Asil'in, yetişkinlik evresinde de zihinsel bozukluğu, dengesizliği devam etmiştir. Gerçek ve hayal olayları ayıt etmekte zorlanan Asil, yaklaşık dokuz ay boyunca Gonca adlı karakterin etkisi altında insanların geleceklerini görebilip onlara "olasılık raporu" adı altında ilerideki altı ayda ne olacağını yazdığını sanmıştır. Fakat Asil aslında Gonca'nın günde altı doz verdiği geralgine adlı ağrıkesicinin yan etkileri dolayısıyla kontrol edilmiş, ilaç yüzünden kendinden geçmesi nedeni ile inandırıcı olarak Gonca ile birlikte medyumluk işleri yapmış, para kazanmıştır. Bir medyumluk seansının ortasında bilincini geri kazanan Asil, gerçek ile gerçek olmayanı ayırmakta büyük zorluklar çekmiştir. Bu gerçek ve hayal arasındaki çatışma, oskimoronluk bağlamında ele alınacaktır.

Bir oksimoron olan "yokavar" eserin ana odaklarından biridir. *Yok olmak ve var olmak* olgularının birleşmesi ile meydana gelen bu oksimoron, Asil'in eser sürecindeki amaçlarından biridir. Kastedilen amaç, bilgilerini kullanarak eserler yaratması ve bu bilgileri yok etmesidir. Kullandığı bilgiler beyninden silinmektedir. Asil, bütün bilgilerini kullanıp kusursuz, dünya tarafından etkilenmemiş bir benliğe ulaşmak istemektedir. Bu amaca kitap yazarak ulaşmaya çalışan Asil, toplamda üç tane kitap yazmış ve toplumdan hem tepki hem ilgi almıştır. Kitapları toplumsal konulu olup topluma ders vermeye yöneliktir. İlk kitabında yaratılış ve tanrı konusunda farklı görüşlerini belirterek toplumun dikkatini çekmeyi başaran Asil, sonraki eserinde insan ırkının gelişmesi konusu hakkındaki düşüncelerini yok etmeyi ve topluma ders vermeyi amaçlamıştır. Bu dersi de zıtlıkları kullanarak vermeyi hedefleyen Asil, ikinci eserinde ilkellik ve teknoloji, ahlâk ve teknoloji gibi zıtlıkları kullanarak, teknolojinin avantaj ve dezavantajlarını incelemiş, teknolojinin insan davranış ve ahlâkını değiştirdiği ve insanların bu teknoloji saplatışından kurtulup zihinsel gelişime yönelmesi mesajını vermiştir. Üçüncü eserinde yine din ve kutsal kitaplar ile ilgili düşüncelerini veren Asil, toplumun din bilgisini eleştirmeyi hedeflemiştir.

Asil daha sonra kitap yazmanın toplumda istediği düzeyde bir etki yaratmadığını fark ederek, önce belgesel çekimine girişmiş. Sekiz ay sonra bu belgeselin de unutulması üzerine Asil, “yokavar”ına ulaşmak için para ile kontrol edebileceği bir milletvekili bulup onun aracılığıyla meclise ahlaksız öneriler sunmuştur. Böylece iyilik ve kötülük kutbunu kullanarak insanları iyiliğe götürmeye, ahlaki geliştirmeye çalışır. Bir süre sonra milletvekilinin mecliste savunduğu fikirlerin toplumdan aşırı derecede tepki görmesi üzerine, bu fikirleri gerçekten savunanlar, toplumdan korktukları için fikirlerini değiştirirler. Asil, amacına ulaşmış, kendi oksimoronluğunu somutlamıştır.

B. GELİŞME: BİR GARİP OKSİMORON: AZİL

B.1. OKSİMORON DÜŞÜNCE VE EYLEMLER

B.1.a. İYİLİK VE KÖTÜLÜK ÇATIŞMASI

Eserde ele alınan en genel kutuplar iyilik ve kötülük olmuştur. Olay örgüsünün her bölümünde bulunan ve yapıtının sonlarına doğru somutlanan iyilik kötülük çatışması aracılığıyla hem toplumun iyilik kötülük bağlamında ahlâkı eleştirilmiş, hem de odak figür olan Asil’in iç dünyasındaki gelgitler ortaya konmuştur.

Olay örgüsünün sonlarına yaklaştıkça doğrudan ele alınan iyilik ve kötülük kutupluluğu, başlangıçta Asil’in iç dünyasını vermek amaçlı kullanılırken özellikle eserin sonlara doğru toplumu eleştirmekte kullanılmıştır. Bunun yapıttaki ilk somut örneği Asil’in “*Sen ne kadar kötüsün?*” adlı belgeselidir. Kitap yazmanın toplumda istediği etkiyi yaratmadığını fark eden Asil’in bir belgesel çekmeye karar vermesi sonucu oluşmuştur. İyilik ve kötülük kutubunu kullanan bu belgeselin amacı insanları iyiliğe götürmek, ahlâkı geliştirmektir. Bu belgeselin çekilmesinin nedeni toplumu eleştirmek ve Asil’in iyilik bilgisini kullanarak “yokavar”ına devam etmesidir. İnsan kötülüğü hakkında bir sosyolojik bir araştırma niteliği taşıyan bu

belgesel tamamen nesnel bir bakış açısıyla oluşturulmuş ve belgeselin içine hiç görüş bildiren bir cümle koyulmamıştır. Asil'in deyişi ile "deney"lerden oluşan bu belgesel sadece istatistik bilgisi vermektedir. Asil'in planlayıp yaptığı deneylerin sonucudur.

"Odasına çekilen Asil, beyaz bir kâğıdın üzerine 'Ne kadar kötüsün?' yazdı. Altına da maddeler eklemeye başladı. Her birinin başında 'Deney' yazıyordu. Birinci deney ikinci deney... Söz konusu deneylerin amacı, insanın iyilik bilgisini dinamitlemektir. Bunun için yapılması gerekirse, insanları kışkırtıp kötülükleriyle yüzleşmelerini sağlamaktır. Şehrin farklı semtlerinde, birden ortaya çıkacak olan çıplak kadınların, ne kadar süre içinde tecavüze uğrayacaklarını kronometreyle tespit etmek, deneylerden biriydi."
(Günday, syf. 154)

Sonuç olarak bu belgesel Asil'in toplumun ahlâki değerlerini ölçen deneylerinden çıkan istatistikî sonuçları vermekte ve onun iyilik ve kötülük ile ilgili bilgilerini yok etmekte, "yokavar"ına katkı sağlamaktadır.

Bir diğer örnek ise Asil'in para ile aldığı milletvekilidir. Bu milletvekilini para ile kontrol edip ona mecliste istediğini okutacak ve insanları kışkırtacaktır. Asil'in bunu yapmasındaki amaç iyilik ve kötülük kutbunu kullanarak insanları iyiye götürmek, ahlâki geliştirmektir. Asil, bunu yapmak fikrine bir köpek ve onunla oynamakta olan sahibini izlerken ulaşmıştır. Sahibi köpeğinin adını sürekli tekrarlamasına rağmen gelmemesine karşın arkasından köpeği kovalayan bir insan olunca köpek doğrudan sahibine doğru koşar. Asil'in bu olaya karşı ilk düşüncesi "*İtme gücü, çekme gücünden şiddetlidir.*" (Günday, syf. 171) olur. Yine insanları iyiliğe götürmeye çalışacak olan Asil, bu sefer kötülüğün itme gücünü kullanacaktır. Parayla kontrol ettiği Halim adlı milletvekiline okuttuğu yazıların kötülük dozunu günden güne arttırarak milletvekili dokunulmazlıklarının ömür boyu geçerli olmasını

savunmaktan bünyesinde çocuk işçi çalıştıran sektör birimlerine vergi indirimi uygulanmasını savunmaya kadar kötülüklerin boyutu arttırmıştır.

Bu iki örnekte de karamsar bir atmosfer yaratılarak iyilik ve kötülük çatışması vurgulanmak istenmiştir. Gerçekçi ve sade bir anlatım içeren bu bölümler aynı zamanda iğneleyici özellik de taşır, *odak figürün* iyilik, kötülük ve insan ahlâkı hakkındaki öznel fikirleri ile doludur. Kötülük sözcüğünün iyilik sözcüğüne karşın daha çok kullanılmış ve daha fazla vurgulanmasına sonuç açmıştır. Tam anlamda tarafsız olmayı başaramayan Asil, insanların hep kötü olduğunu ve iyilik çizgisini geçebilenin henüz olmadığını savunmaktadır.

Bütün basın kuruluşları, Asil'in bu belgeselinin kurgusal olduğunu ve gerçek olmadığını savunmuştur. Asil, toplumda istediği iyilik dalgasına ulaşamamıştır. Milletvekilinin mecliste savunduğu yazıların sonucunda ise Asil, belgeselin aksine istediği sonuca ulaşmıştır. Topluma kötülük vererek onlara kötülüklerin olduğunu hatırlatmayı ve bunu hatırlayan toplumun daha iyi olmasını sağlamayı amaçladığı uygulamalarıyla Asil, iyiliğin çekme gücündense kötülüğün itme gücünü kullanmış, kötülük ile toplumu iyiliğe itmeyi başarmıştır:

“Kimse Halimi sevmiyordu. Kötü olandan herkes nefret ediyordu. Halim ünlenene kadar, dinin toplumdaki etkisinin artışını savunanlar susmuş, idam cezasının yeniden yürürlüğe girmesini isteyenler yok olmuştu. Halimin konuşmalarında geçen düşünceleri, bir zamanlar, kanının son damlasına kadar savunmuş olanların kanları bitmişti. En azından bir süreliğine. Toplumsal ve geçici iyilik nöbetleri bütün fanatikleri susturmuştu. Çünkü kimse Halimle aynı düşünceyi paylaşmak istemiyordu.” (Günday, syf. 175-176)

Bu kutupluluğun oksimoron olarak ele alınabilmesinin nedeni sonucunda bir anlam çıkarmasıdır. Odak figür iyilik ve kötülük kavramlarının çatışmasını kullanarak toplumu eleştirmiş, iğnelenmiştir. Bu kutupluluk Asil'in konu hakkındaki düşüncelerini geliştirmiş,

insanın hiçbir zaman iyi olmadığını ve olamayacağını kanıtlamıştır. Bu oksimoronun kurgusal sonucuna bakıldığında ise belgeselin sonucu toplumsal bir haykırış olmuştur: kötülüğün itme/kışkırtma gücü.

B.1.b. AVANTAJ VE DEZAVANTAJ ÇIKMAZINDA TEKNOLOJİ - AHLAK ÇATIŞMASI

Eserde odak figürün çokça eleştirdiği bir çatışma ise teknoloji ve ahlak çatışmasıdır. Özellikle Asil'in yazdığı kitaplarda somutlanan bu çatışma aracıyla odak figürün toplumda gördüğü yanlışlar ve eksikler okuyucuya iletilmiştir.

Yapıtta Asil'in yazdığı *Azat* adlı ikinci eserinde ortaya çıkan teknoloji ve ahlak çatışması, insanlığa kattığı avantajlar ve dezavantajları bağlamında Asil'in kitabında bir odak figür ve olaylar çevresinde topluma verilmiştir. İnsanlığın gelişimi ile ilgili olan bu eser, Asil'in "yokavar"ını devam ettirmeyi ve teknolojinin toplum üzerindeki etkisinin eleştirilmesi amaçlanmıştır. Roman, teknolojik gelişmelerin yarar ve zararları hakkında istatistik vererek başlar. Arabaların icadından bu zamana kadar kaç kişinin otomobil yüzünden kalıcı hasar gördüğü ya da öldüğünü ve bunun yanında kaç kişinin araba sayesinde tedaviye hızlı bir şekilde ulaştırılıp hayatının kurtarıldığını sayısal verilerle karşılaştıran romanda çıkan sonuç okuyanı arabasını bir uçurumdan aşağı atacak kadar şok edici olmuştur. Bu romandaki odak figür ise toplumu teknoloji yerine zihin gücünü geliştirmeye ikna etmeye çalışır. Hızlı ulaşım yerine telekinezi ve uydu yerine telepatiyi topluma benimsetmeye çalışan bu karakter Asil'in düşüncelerinin bir yansıması oluşmuştur.

Bu teknoloji ve ahlak çatışmasının bir oksimoron olarak alınabilmesindeki neden, sonucunda bir anlam çıkmasıdır. Bu çatışmada çıkan ilk sonuç düşünseldir.

"Çünkü teknolojik gelişimin sonucu bilgi köleliğiydi. Sadece zihinsel gelişimin sonucunda düşünce çeşitliliği vardı ve herhangi bir esaret yoktu. Çünkü kaynak,

insan zihniydi. Ne petrol ne de nükleer enerji. Zihinsel gelişiminse, özgüven dışında yan etkisi yoktu.” (Günday, syf. 106)

Asil, toplumun zihinsel gelişim yerine teknolojik gelişimi tercih etmesinin sonucunun bilgiye bağımlılık olacağına inanmaktadır. Bu teknolojik gelişimin geçmiş zamandan bu yana toplum ahlakını derinden kötü bir yönde etkilediğini ve insanı amacından saptırdığını savunmaktadır. “*İnsanlığın bin bir çabayla iki bin yılda yarattığı asgari ahlak, elli yılda televizyon tarafından çiğnenmiş ve on yılda da internet tarafından yutulmuştu.*” (Günday, syf. 105). Asil’e göre bu geri dönülemez değişim toplum ve birey arasındaki ahlak farkını açmış, ikisinin de hastalanmasını sağlamıştır. Aynı zamanda teknoloji geliştikçe giderek artan küresel iletişim kolaylığının da iletişim gören taraflara çoğu zaman zararlı olduğu, toplum ahlakını çarpıttığını savunmaktadır.

Eserde bu fikirlerin geçtiği yerler Asil’in toplum hakkındaki eleştirileri ile dolu olduğu için öznel anlatım ile yazılmıştır. Aynı fikirler tekrarlanarak ve kısa cümleler kullanılarak, yazılan fikirlerin vurgulanması amaçlanmıştır. Teknolojik gelişimin sonucu verilirken hep kötü yanlardan bahsedilmiş, yazar tarafsızlığını tamamen koruyamamıştır. Aynı zamanda hep kötü yanlardan bahsedilmesi kötümser bir atmosfer yaratmıştır.

Teknoloji ve ahlak çatışmasının olaylar çevresindeki sonucu ise, Asil’in yazdığı eserin ismi, *Azat* olmuştur. Azat sözcüğünün anlamı serbest bırakılma, özgür bırakılma olarak tanımlanmıştır.³ Teknoloji ve ahlak çatışmasında, toplumun kendini azat etmesi gerektiğini anlamına gelmektedir. Bu azat, insanlığı bilgiye köle eden, onun ahlakını geri dönüşü olmaksızın bozan teknolojik gelişimden kendisini kurtarması, zihinsel gelişimi tercih etmesini desteklemektedir. Aynı zamanda bu teknoloji ve ahlak çatışmasının bir diğer sonucu da ilk yazdığı eser olan “*Tanrı’nın Maymunu*” ile birlikte bu eserin satılması, Asil’in toplumdan farklı

³ TDK azat, tdk.gov.tr

görüşlerini direk olarak eserlerinde sunması nedeniyle herkes tarafından iyi karşılanmamıştır. “*“Seni öldüreceğiz!’ ‘Olur, ama ne kadar para vereceksiniz?’ Yanıtın süzülmesi gereken deliklerden la notasındaki kesintisiz sinyal gelmeye başladı.”* (Günday, syf. 154). Teknoloji ve ahlak çatışmasının sonucu olan bu toplumsal etki, tam da Asil’in istediği etki olmuştur çünkü Asil, sonraki eserlerinde bu etkiyi “yokavar”ında kullanacaktır.

Asil’in yazdığı eserin ismi olan *Azat da* bir oksimoron olarak ele alınabilir. İnsanların kendisine azat etmesi anlamına gelen bu sözcük teknoloji ve ahlak çatışması sonucunda ortaya çıkmıştır.

B.2. İKİ KUTUP: DEHA VE DELİLİK

B.2.a. YARATMA VE YOK ETME

Yaratmak ve yok etmek bütün yapıt boyunca değinilen en önemli zıtlıktır. Asil’in düşünceleri ve kitapları ile ortaya konulan bu karşıtlık Asil’in düşünce yapısını ve iç çatışmalarını betimlemek için kullanılmış ve Asil’in hayat amacını belirlemiştir.

“Yaratarak yok olmak” eserde Asil tarafından bolca kullanılan bir kalıptır ve düşünce dünyasından bahsetmektedir. Yaratarak yok olmaktan çıkarılması gereken anlam bir eser yaratarak o eserde kullanılan bilginin yok olmasıdır.

“Yaratarak yok olmak, düşüncenin kendi ısıısıyla erimesidir. Yaratarak yok olmak, ışığın, yoğunluğunun artması sonucunda patlayarak evrene yayılmasıdır.” (Günday, syf. 97).

Düşünce ve zihin eserin başında ayrıntılı bir şekilde incelenmiş ve Asil’in “düşünce” hakkında düşünceleri okurlara verilmiştir. Bu fikirler arasında Asil’in belirlediği düşünce kanunları da vardır.

“Düşünceler, duyguların çekim alanına girince bükülürler.”(Günday, syf. 35). Bu, Asil’in eserin başında belirlediği düşünce kanunlarından birisidir. Asil, bu kanundan hareketle kusursuz düşünceye ulaşmanın duyguları çıkarmadan mümkün olamayacağını, duyguların insanı kusurlu yaptığını ve insanın hayatını bu duygulardan kurtulmaya adanması gerektiğine inanmaktadır. Hayatının kalanını bu kurtuluş amacıyla kullanmayı planlayan Asil, bir insanın duygularından kurtulması için dünyevi bilgiler ve anılarından da uzaklaşması gerektiğini anlamış ve bunu gerçekleştirerek içindeki kusursuz öze, “ben” e ulaşmaya çalışmıştır.

“Varılabilecek son nokta, bir noktaya dönüşmektir. Nokta mükemmeldir. İnsanın varlıktan ibaret kalması gibi. Kusursuz bir hal. İnsanın varlık nedeni, hiçliğin merkezinde var olarak mükemmel bir durağanlığa erişmek ve sonsuza kadar o halde kalmaktır. Buna, yaratarak yok olmak denir.” (Günday, syf. 98)

Asil’in bu kusursuzluğa ulaşmakta bir yol olarak kullandığı yaratmak ve yok olmak karşıtlığının oksimoronluk yardımı ile incelenmesindeki neden “yokavar” kavramını çıkmasıdır.

“Yokavar”, Asil’in hayat amacı haline geldiğinden olay örgüsünün çoğu ile ilişkilendirilebilir. En belirgin örneği ise Asil’in eserleridir. Ailesine para kazandırmak ve “yokavar”ını sürdürmek amacıyla verdiği üç kitap Asil’in yaratarak yok olma sürecinde en büyük ilerlemeyi kaydettiği zaman olmuştur.

“Çünkü Tanrı’nın Maymunu hakkında hiçbir şey anımsamıyordu. Kitaba, tam olarak hangi şartlarda ve hangi gün başladığını bile anımsamıyordu. Ne zaman bitirdiğini ve son cümlesinin ne olduğunu da unutmuştu.”(Günday, syf. 120)

“Tanrı’nın maymunu” adlı ilk eserinden sonra eleştirel fikirleri sayesinde ilgi çekmesi üzerine röportaja çağırılan Asil’in, “yokavar”ın sonucu olarak aklındaki o konuya ait bilgiler silinmiş, kitapla ilgili hiçbir bilgiyi hatırlamayacak bir duruma gelmiştir.

Başka bir örnek ise, Asil'in yaratmaya çalıştığı müziktir. Amacı Asil'in "yokavar"ını devam ettirmek olan bu müzik parçası, konuşan nesnelere ve doğanın sesini başkalarına duyurmak için yapılmıştır. Asil, küçüklüğünde zihinsel sorunları nedeni ile cansız objelerin çıkardığı sesleri insan seslerine benzetmiş, onunla dalga geçtiklerini düşünmüştür. " 'Defol!' diyen bir mutfak dolabı kapağı, 'Aptal!' diyen bir valiz, 'Sessiz!' diyen bir bahçe fıskiyesi." (Günday, syf. 137). Asil, bu insan ve nesnelere sesleri ile ilgili olan bilgisini kullanarak müzik yapıp insanlara bu ses benzerliğini göstermeyi ve "yokavar"ını ilerletmeyi hedeflemiştir.

Yapıtta "yokavar" sözcüğünün geçtiği yerler genelde Asil'in düşüncelerinden oluşmuş ve monolog olarak okuyucuya aktarılmıştır. Düşünce, "ben" ve varlık kelimeleri tekrarlanarak soyut bir anlatım uygulanmıştır. Aynı zamanda sürekli imkânsızlık ve yan etkilerden bahsedilerek olumsuz bir atmosfer oluşturulmuştur.

Bir oksimoron olan "yokavar"ın sonuçları ise yapıt boyunca olumsuz olmuştur. En belirgin sonuç Asil'in "yokavar" amacıyla eser yarattığı sürelerden sonra zihninde gerçekleşen kriz/şoklardır.

"Bilgisayarın önünden kalkıp odadan çıkmak üzere iki adım attı. Daha fazla ilerleyemedi. Önce dengesini kaybedecek kadar başı döndü, sonra da bedeni yıkıldı. Annesi üniversiteden dönene kadar yerde yattı." (Günday, syf. 117)

Beş duyusunu da kapatarak "yokavar"a odaklanıp eser yarattığı seanslar sonunda birden gerçekliğe dönmesi zihninde bir vurguna neden oluyordu.

"Kim bilin neleri görmemişti? Belki de bu yüzden delirmişti. Her şeyi görmediği için. Gözlerini kırptığı için... Asil duramadı. Parmağını düğmeden çekemedi. Yorgunluk ve uykusuzluktan düşene kadar, saatlerce, ışığı açıp kapadı." (Günday, syf. 123)

Bu vurgunlar ilerledikçe Asil'in günlük yaşamında da başına gelmeye başladı. Bir eser yazmasa bile bir anda beyni donabiliyor dış etkiler onu uyarana kadar öylece kalabiliyordu.

“Yokavar”ın bir diğer sonucu ise yapının sonuç bölümünde ortaya çıkmıştır.

“O iskelet kadar sessiz kalmak istiyordu. Çünkü yokavarı durmuştu. Yokavarı yok olmuştu. Asil, Ben'i tarafından terk edilmişti. Ve bunun neden olduğunu kimse bilmiyordu.” (Günday, syf. 202)

Eserin sonlarında “yokavar”ının bitmesi üzerine kendini içkide bulan Asil bulunduğu tatil köyünde beyin fonksiyonlarının tekrar gerilediğine şahit olmuş ve bir süre sonra ölmüştür.

“Yokavar” aynı zamanda Asil'in oksimoronluğunu somutlamış, kişiliğini etkilemiştir. “Yokavar”ın yan etkilerinden dolayı sabırsız ve ani kararlar veren Asil, “yokavar”a devam etmek için de sürekli bir şey yaratmak istemiştir, yaratıcı özelliği ön plana çıkmıştır.

B.2.b. HAYALLER VE GERÇEKLER / HAYALGÜCÜ VE GERÇEKTE VAR OLAN

Yapıtta hayal ve gerçek çatışması, Asil'in kişiliğini belirleyen ve olay örgüsünü ilerleten önemli bir kutup olmuştur. Olaylar ile ortaya konulan bu zıtlık Asil gerçek ve hayal olanı ayırt etme çabasını göstermiş ve Asil'in kişilik özelliklerini oluşturmuştur.

“Asil üstelemedi. Tanıştığı ve seslerini ezberlediği insanların zihninde konuşması ilk kez olmuyordu. Bütün hayatı böyle geçmişti. Delirmenin neye benzediğini iyi bilirdi.” (Günday, syf. 203). Asil, zihinsel sorunları nedeni ile hayal görmeye, insanların konuşmadığı zaman konuştuğunu duymaya alışmıştır. Ancak bu hayal ve gerçek çatışması, eserde görüldüğü gibi Asil'in hayatının bazı dönemlerinde büyük zaman dilimlerinde de yaşanmıştır. Bunun yapıttaki ilk örneği Gonca figürünün Asil'i “geralgine” adlı bir ilacın yan etkileri dolayısıyla kontrol

etmesidir. Günlük iki doz geralgine verilen Asil, kendinden geçmekte, garip davranmaktadır. Bunu kullanan Gonca, Asil'e medyumluk yaptırarak onunla birlikte para kazanmaktadır. Fakat bunun bilincinde olmayan Asil, olasılık raporu verdiğini, zengin olduğunu ve Goncadan bağımsız kendi çalıştığını düşünmektedir. Bir süre sonra Gonca yeni bir müşteri bulmuş ve Asil'i son bir medyumluk işi için çağırmış, Asil'in medyumluk yaptığııı kabul etmemesini neden alarak onu kontrol ettiğini ve hiçbir zaman olasılık raporu ve buna benzer Őeylerin olmadığını açıklamıştır. Bunu duyan Asil, yaşadığı son ayın hayal olduğunu ve neyin gerçek neyin hayal olduğunu anlamakta güçlük yaşamıştır.

“Kadın konuşuyor; ancak Asil, aralarındaki havayı duyuyordu. Medyumluk yapmış olduğu bilgisine alışmaya ve yaşamı boyunca daha kaç sahte geçmişle karşılaşacağını hesaplamaya çalışıyordu. Ayrıca zihnindeki kkk bir bölge de, kural danışmanlığına ilişkin fotoğrafları kanıt olarak sunuyor ve ‘Hayır!’ diye bağırıyordu” (Günday, syf. 127)

Sonuç olarak Asil'in hayal ve gerçek arasına yaşadığı bu çatışma, onun iç dünyasını okuyucuya göstermiş ve olay örgüsünü ilerletmiştir.

Bu atışmanın bir başka rneği ise yapıtın sonlarına doğru ele alınır. Asil, “yokavar”ını tamamlamak için bestelemeye başladığı müzik parçası ile uğraşırken evinde olması gerekirken birden bire kendisini Gonca ve müşterisi ile bir medyumluk seansının ortasında bulur.”

“Asil'in bedeninde akmakta olan, bütün sıvıların akıntı yn değişti. Başım sağa çevirdi. Görmeyi beklediği odasının duvarıydı, ama orada değildi. Omzuyula sağa döndü. Yatağı da yoktu. Çalışma masası. Sandalyesi. Dolabı. Hiçbir Şey yoktu. Zarf da yoktu. Para da. Ama Gonca vardı. Oysa Gonca lmşt. Bir taksiye binip döndüğü evinde müzik yaratmayı düşünürken buraya nasıl gelmişti? Hangisi gerçekti?” (Günday, syf. 138)

Bir anda olan mekân değişikliği Asil'i derinden etkilemiştir ve beyni neyin gerçek neyin hayal olduğunu anlamaya çalışmaktadır. Beyninin normale dönmesi için uyarıcı olarak acıyı kullanan Asil, tuvalette bulduğu sıcak ampule elini on saniye tutarak kendine gelmiştir.

Yapıtta gerçek ve hayal çatışması okura monologlarla Asil'in gerçek ve hayali ayırt etmeye çalışmaları üzerinden okura aktarılmıştır. Çoğunlukla Asil'in ayırt etmedeki başarısızlığıyla sonuçlanan bu çatışma bu yüzden karamsar bir atmosfer ile yazılmıştır.

Eserdeki sonuçlarından dolayı oksimoron olarak incelenebilen hayal ve gerçek çatışmasının sonuçları büyük önem taşımaktadır. Bu sonuçlardan ilki Gonca figürünün ölümüdür. Gonca ile bir medyumluk seansında Gonca'nın Asil'i kontrol etmekte kullandığı ilacın etkisinin erken bitmesi üzerine kendine gelen Asil, kendine geldikten sonra hala ilaç etkisindeymiş gibi medyumluğunu yapmıştır. Fakat Gonca'ya fark ettirmeden müşterisine Gonca'nın öldürülmesi gerektiğini söyleyen bir mesaj da bırakmıştır. Müşteri, Asil'in medyumluğuna inandığı için bu görevi de yapması gerektiğine inanmış ve Asil ile birlikte çalışarak Gonca'yı öldürmüştür.

“Ama bana yardım etmeniz lazım. Gonca'ya hak ettiğini, vermek için size ihtiyacım var. Evet, siz buna ne dersiniz?’ Suçtan daha güçlü bir tutkal yoktur, cümlesini bir yerlerden anımsayan Asil tereddüt etmedi. ‘Nasıl bir yardımdan söz ediyorsunuz?’ Şefika konuşmadı, fısıldadı. ‘Onu birlikte öldüreceğiz.’”

(Günday, syf. 158)

Asil'in medyumluk seansında karşılaştığı gerçek ve hayal çatışması Gonca adlı figürün ölümü ile sonuçlanmıştır.

Hayal ve gerçek kutbunun en önemli özelliği ise Asil'in kişiliğini oluşturmasıdır. Hayal ve gerçek çatışmasını birden çok kere yaşayan Asil, sonunda neyin hayal neyin gerçek olduğunu ayırt edemez olmuş ve bu da kişiliğine umursamazlık özelliği olarak yansımıştır.

“Kelimelerin fonetik yapılarını, nesnelere sürtünmeyle çıkardıkları seslerde bulan Asil, her şeyin kendisiyle konuşmaya başladığına inanmıştı, çünkü gürültüler ile kelimeler arasındaki fonetik benzerliğin tesadüf eseri olduğunu anlayamamıştı.” (Günday, syf. 137).

İnsanların aklında konuştuğunu bile anlasa bunun hayal mi gerçek mi olduğunu sorgulamak ile uğraşmamış ve umursamamıştır. Bu kutup aynı zamanda Asil’in kişiliğine yalnızlık olarak katılmıştır. Hayal ve gerçek arasındaki farkı anlayamayan Asil’in yalnızlığı da bu kutuptan dolayı oluşmuştur.

Eserde Asil figürü de bir oksimoron olarak ele alınabilir. Deha ve delilik, iyilik ve kötülük, hayal ve gerçek karşıtlıklarından etkilenen Asil’in kişiliği bu zıtlıklar etrafına şekillenmiştir. Karşıtlıkların sonucunda ortaya Asil’in kişiliğinin çıkması onu bir oksimoron yapar.

C. SONUÇ: OKSİMORONLUK NE YARATTI?

Bu çalışmada anlatılmak amaçlanan en önemli kavram oksimoronluk kavramıdır. Oksimoronluk kavramının anlamı karşıt anlamlı sözcük ya da olguların kullanılması sonucu ortaya yeni bir kavram çıkması olarak tanımlanmıştır. Paradoks, tezat ve ironi sanatı ile karşılaştırılan oksimoronu, bu söz sanatlarından ayıran en önemli özellik, diğerlerinin aksine, karşıt anlamlı sözcüklerden yeni bir anlam çıkarması olmuştur. Oksimoronluğun tek bir kelime ya da bütün bir cümle olabileceği örneklerle belirtilmiştir. Günlük hayatta kullanılan oksimoronlardan örnekler verilmiş ve ne kadar yaygın kullanıldığı anlatılmak istenmiştir. Bu çalışmanın ana odağının *Azil* adlı eserin oksimoronluk bağlamında ele almak olacağı bildirilmiş, eserdeki oksimoronluk ile ilgili olaylar kısaca özetlenmiştir.

Çalışmada ilk ele alınan karşıtlık, eylem ve düşünce ana başlığının altında iyilik ve kötülük olmuştur. Öncelikle bu kutbun eserdeki amacının toplumun ahlakını eleştirmek ve odak figürün iç dünyasındaki gelgitleri ortaya koymak olduğu belirtilmiştir. Eserdeki bu karşıtlığın kullanıldığı ana olaylar olarak Asil'in çektiği “*Sen ne kadar kötüsün?*” adlı belgesel ve para ile tutup mecliste yazılar okuttuğu Halim milletvekili verilmiş, iyilik ve kötülük kutbunun bu olaylar içinde nasıl gösterildiği alıntılar vererek anlatılmıştır. Bu karşıtlık okuyucuya aktarılırken yazarın edebi tercihi incelenmiş, tekrarlanan sözcükler belirlenmiştir. Son olarak bu zıtlığın neden bir oksimoron olarak ele alındığı belirtilmiş, sonuçları açıklanmıştır.

Sonra ele alınması seçilen kutup teknoloji ve ahlak çatışması olmuştur. Yapıttaki amacının Asil'in toplumda gördüğü yanlışları okuyucuya anlatması olarak belirlenmiştir. Bu karşıtlık *Azat* adlı eserden hareketle incelenmiş, işlevi verilmiştir. Avantaj ve dezavantaj bağlamında incelenen bu çatışma eserden alıntılarla örneklenmiştir. Bu fikirler okura aktarılırken yazarın kullandığı söz unsurları ele alınmıştır. Sonuç olarak bu karşıtlığın oksimoronluk olgusu ile özdeşleştirilerek incelenmesinin sebebi açıklanmış, sonuçları anlatılmıştır.

Bir sonraki ana bölüm olarak deha ve delilik başlığı altında yaratmak ve yok etmek zıtlığı incelenmiştir. Bu karşıtlığın yapıttaki görevinin Asil'in düşünce yapısını ve iç çatışmalarını betimlemek ve Asil'in hayat amacını belirlemek olduğu anlatılmıştır. Bu kutup bağlamında eserde bolca geçen “yokavar” kavramı ve amacının kusursuz benliğe ulaşmak olduğu açıklanmıştır. “Yokavar”, Asil'in yarattığı eserler ile değerlendirilmiş, eserden parçalarla desteklenmiştir. Son olarak neden bir oksimoron olduğu belirtilmiş ve eserdeki sonuçları anlatılmıştır. Asil'in kişilik özelliğine dolayısıyla Asil'in oksimoronluğuna olan etkisi de belirtilmiştir.

Çalışmanın son başlığı olarak ele alınan hayal ve gerçek karşıtlığının amacı Asil'in gerçek ve hayali ayırt etmeye çalışırken yaşadığı iç çatışmasını göstermek ve kişiliğini

biçimlendirmektir. Bu kutup, Asil'in Gonca adlı figür ile ilgili yaşadığı olaylar bütünlüğünde incelenmiştir. Bu karşıtlık verilirken kullanılan monolog tekniği ve olumsuz atmosferden bahsedilmiştir. Neden oksimoronluk kavramı ile birlikte ele alındığı belirtilen kutbun eserdeki olay ve Asil'in kişiliği üstüne olan sonuçları anlatılmıştır. Asil figürünün kendi oksimoronluğunun somutlanmasında önemli bir etken olan hayal ve gerçek kutbu, Asil'in kişiliğini etkilemiş ve yalnızlık olarak yansımıştır.

Kısaca *Azil* adlı eser, Asil odak figürünü eylemler ve oksimoron düşünceler ana başlığı altında iyilik ve kötülük/ teknoloji ve ahlak çatışmaları, deha ve delilik ana başlığı altında ise yaratmak ve yok olmak/ hayal ve gerçek çatışmalarını ele almış. Aynı zamanda Asil odak figürünün kendisinin oksimoronluk kavramı ile ilişkisi verilmiştir.

D.KAYNAKÇA:

- Günday Hakan, *Azil*, Doğan Kitap, 2007
- Güngör, Ahmet. *İkirciklem (Oxymoron) Uyumsuzluğun Uyumu*.
dergipark.gov.tr/download/article-file/155487.
- İsi, Hasan. “Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesine Oksimoron Örnekleri .” *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* , Aug. 2016, pp. 137–137.
- TDK azat, tdk.gov.tr